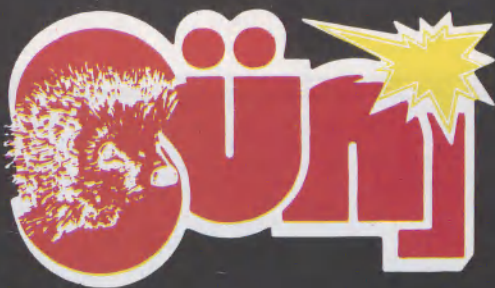

SZERELLEM HIDEGVÉRREL

RÁGCSÁLÓK

GYERE, BÚJJ VÍZ ALÁ,
HA SZERETSZ!

HANGYÁSZSÜNÖK, BÁLNÁK,
ELEFÁNTOK

TERMÉSZETTUDOMÁNYRÓL FIATALOKNAK 1990. VI. ÉVFOLYAM

3

MÁRCIUS

ÁRA: 29,50 Ft

A kivágóhoz

Rágcsálók

A rágcsálók a világ talán legalkalmazkodóbb emlőállatai. Előfordulnak a sivatagokban, tundrákon, sőt még — a vakondokhoz hasonlóan — a föld alatt is (csupaszig turkáló fajok). Minden fajukra jellemző az állandóan növekvő gyökér nélküli metszőfog. A világ legtermetesebb rágcsálója a Dél-Amerikában élő vízidisznó. Legnagyobb európai rágcsálófaj a hód, amely ugyan már évszázadokkal ezelőtt kiveszett a magyar faunából, visszatelepülésük azonban megkezdődött.

A kivágót írta és fényképezte: Kutunidisz Kiria-kosz

Mozaik

A kihálófélben lévő vidra természetes életterét kiterjesztik Alsó-Szászországban. Évente 2,6 millió márkát fordítanak erre a célra. 2000 kilométer hosszúságú partszakaszt építettek ki e prémes víziállat részére folyók, patakok és tavak mentén.

A rétisas másfélszáz évvel ezelőtt kiveszett Csehszlovákiából. A ritka ragadozómadár mostanában ismét kezd meghonosodni, miután a Németországból áttelepített rétisások tenyésztése és megtelepítése sikerrel járt.

Svédországban a kutyák látási képességeit vizsgálták. Megállapították, hogy a mozdulatlan tárgyakat 500, a mozgókat 600 méter távolsáig észlelik.

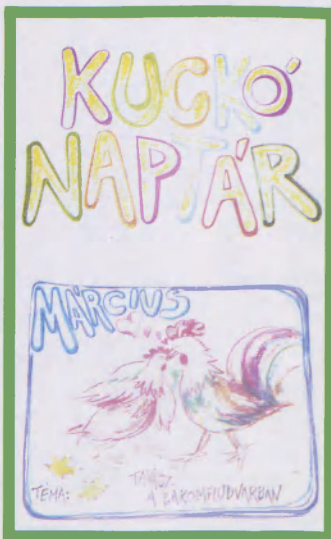
Mintegy 300 kutya és macska életét mentik meg évenként vértömlesztéssel az egyesült államokbeli Boston állatklinikáján. Véradó állomást is létesítettek, ahol minden vasárnap fogadják az „önkéntes” négylábú véradókat, hogy mindig legyen vér a beteg kedvenceknek.

Szenzációs felfedezést tett egy freiburgi régész. Egy XVI—XVII. századi emberi koponya felső állkapcsában vízilófogból kimetszett négy „műfogat” talált. A fogpótlás e nem mindennapi módját alkalmazta a 400 évvel ezelőtt élt fogorvos.

Az elmúlt évben szorgalmasak voltak a méhek az NSZK-ban. Az egymillió méhcsalád 18 200 tonna mézet termelt!

Az állatvédelmi törvények világ-szerte szigorúan büntetik a vétkeket. A dél-afrikai Fokvárosban letartóztattak egy férfit, mert lakásán 106 elefántagyart találtak. Ghanában 9 hónapi kényszermunkára ítélték egy amerikai madárkereskedőt, aki összesen 2000 szürke papagájt akart kicsempészni az országból.

L. K.

Nászruhas zöld gyík/Forrásy Csaba felvétele

Szerelem – hidegvérrel

Az állatok többsége számára a tavasz a párvalasztás, a szerelem időszaka. A madarak csivitelnek, turbékolnak, a macskák hátborzongató nyávogókórust alakítanak a kertvárosi lakók nem kis bosszúságára, a kutyák csavarognak, verekednek. De hogyan viselkednek a hidegvérű hüllők, ha „szívük lángra gyúl”?

Hát, ami azt illeti, nem éppen higgadtan. A zöld gyíkok hímjei tátott szájjal kergetik egymást, csillog-villog a tavalyi avarban rikító nászruhájuk. A „hölgyekkel” szemben sem gyengédek: ha utoléri őket, durván oldalba harapják, és a szó szoros értelmében megerősokolják. Nem kell elítélni őket durvaságuk miatt. Lábaik nem alkalmasak ölelkezésre, a hím csak a szájával tudja magát a nőstény testéhez rögzíteni.

A kígyók ezzel szemben sportszerű gavallérok és gyengéd szeretők. A nőstényekért folytatott párharcaik korántsem olyan vadak, mint a gyíkok vetélkedései. A versengő kígyók valóságos balletet mutatnak be. Testük elülső részét felemelik

és egymásnak feszítik, majd hajladozva igyekeznek ellenfelüket egyensúlyából kibillenteni és a földre szorítani. A párok násztánca is hasonlóképpen kezdődik, közben összefonódik a két farok, és megtörténik a pázás, ami órákig is eltarthat. Versengés, udvarlás közben teljesen megfedkeznek az óvatosságról. Előfordul, hogy három-négy szerelmes erdei sikló éppen az ösvény közepén „kap hajba” a nőstény kegyeiért, ügyet sem vetve a bámészkodó kirándulókra. Nem kell megijedni az ilyen „őrült tavaszi kígyófalkától”, még kevésbé szabad visszaélni „vak szerelmükkel”. Egy pillanatig álljunk meg, csodáljuk meg táncukat, majd csendben álljunk tovább.

Aki tavasszal a Balkán bokros dombvidékein kirándul, mindenfelől furcsa, sipító hangokra lehet figyelmes. Mintha elégedett kisbabák sípoló guminyuszik hasát nyomkodnák minden bokor alján! Aki nem tudja, ki nem találná, hogy ezeket a hangokat nem más adja, mint a parányi, eleven tankok: a görögteknősök. A pázás idején

Rivalizáló hím keresztesviperák/Gór András felvétele

Vízisikló/Forrásy Csaba felvétele

Gabonasikló fehér egérrel/Kovács Zsolt felvétele

az ő viselkedésüket sem jellemzi a megszokott ráérős higgadtság. A hímek fontoskodva körbejárják szívük választottját, sorra végigharapdálják udvarlásképpen a nőstény lábait, majd hirtelen háromszor-négyszer olyan páncélos rohamot intéznek ellene hátulról, hogy csak úgy csattan. Ezután felkapaszkodnak a domború teknő tetejére, és hosszú, izmos farkukat a nőstény „sárhányója” alá hajlítják. Egész testük megfeszül az erőlködéstől, nyakukat kinyújtják, és időnként nagyokat sipítanak.

A trópusi őserdők hullői nem tudják, mi a tavasz, mégis van nekik is párzási időszakuk, és ezt szigorúan be is tartják. Sok gyíkfaj hímje egészen különös díszekkel rendelkezik, amelyek a versengést és az udvarlást szolgálják. Kimereszthető tarajok, felfújható, színes toroklebenyek adják hírül a hadüzenetet vagy a leánykérést — aszerint, hogy hím avagy nőstény a szembe jövő. A

dél-amerikai anolisz-gyíkok, ezek a kicsike sárkányok híres párbajozók: ha az egyik nem tér ki a másik útjából, egy pillanat alatt akkora küzdelem fejlődhet ki, hogy végül mindkét fél lepotyog a fa tetejéről.

Mindez persze csupán gyermekded bábjáték, az igazi nehézsúlyú bajnokok, a krokodilok féltékenységű harcainhoz képest. Ordítva, bőgve rohan egymásnak a két óriás, tajtékkzik a víz, és a vesztes bizony gyakran komoly sérülésekkel, alaposan megtépázva hagyja el a küzdőteret. Erre az idenyre a szerelemnek az ő számára lőttek.

És pontosan ez a cél. Akár kicsiben, akár nagyban, az állatvilág szerelmi versengései mindig azt szolgálják, hogy az erősebb, az ügyesebb hím termékenyítse meg a nőstényt, az ő tulajdonságait hordozza, örökítse tovább a felnövekvő újabb nemzedék.

MIRTSE ÁRON

Szaporodás - hímek nélkül

„Uniszex” — a divat szakkifejezéseiben járatos ifjú hölgyek bizonyára ismerik ezt a szót, melynek jelentése: egynemű, azaz nincs külön férfi és női változata. De vajon mire utalhat a Kaukázus egyik nemrégiben (1966-ban) felfedezett sziklakökö gyíkjának latin neve: *Lacerta unisexualis*? A magyarázat kézenfekvő, bár szinte hihetetlen. Ez a gyíkfaj csaknem kizárólag nőstényekből áll. A gyíkok körében nem ismeretlen jelenség a parthenogenezis, vagyis szűznemzés. Egyes fajok nőstényeiben a petesejtek osztódni kezdenek, fejlődésnek indulnak akkor is, ha nem egyesülnek hímivarsejttel. Az így létrejött utódnak nincs apjuk, minden tulajdonságukat anyuktól öröklik, tehát természetesen valamennyien nőstények lesznek.

A szűznemzés hatalmas hátránya a „hagyományos”, kétnemű szaporodással szemben az, hogy az utódokban nem keverednek az apai és az anyai tulajdonságok, genetikai állományuk tehát egysíkúbb, kevésbé változatos. Valami oka mégis kell, hogy legyen annak, hogy egyes állatfajok, illetve ezek bizonyos csoportjai ezt a genetikailag tökéletlen módszert választják a szaporodásra.

A megoldáshoz talán közelebb vezet az a rendkívül érdekes felfedezés, amit nyugatnémet terraristák a közelmúltban tettek. Szakállas agámákon végzett kísérletek azt bizonyították, hogy míg 28 és 31 C-fok közötti hőmérsékleten kelteztet tojásokból véletlenszerű megoszlásban kelnek ki hímek és nőstények, addig a 31 C-foknál magasabb hőmérséklet csupa hímet, a 28 C-foknál alacsonyabb pedig, kizárólag nőstényeket eredményez. A kísérletet teknősökön megismételve az eredmény fordított lett: itt a magasabb hőmérséklet a nőstények, az alacsonyabb a hímek felé tolta el az ivarak arányát.

Ez a fantasztikus felfedezés arra utal, hogy a hüllők utódainak neme nem dől el végérvényesen a megtermékenyítés pillanatában, hanem külső hatások befolyásolhatják. Egyes feltételezések nem zárják ki, hogy ez lehetett a magyarázat az őskor hüllőóriásainak gyors kipusztulására: egy hirtelen, tartós éghajlatváltozás következtében tojásaikból csupa egynemű állat kelt ki, így egy idő után képtelenek lettek a továbbszaporodásra. A pusztulást csak azok a fajok kerülhették el, amelyek valamiképpen megoldást találtak erre a problémára. Az egyik lehetőség az állandó test-

Élelemért tülekedő európai szárazföldi teknősök
Kovács Zsolt felvétele

hőmérséklet volt. Ennek kialakulásával lehetőség nyílt a tojások melengetésére, akár a fészeken, akár az anya szervezetén belül, az eleven- szülés irányába továbbfejlődve. A másik mód, a nemeket elkülönítő hőmérsékleti határérték igazítása a megváltozott viszonyokhoz.

Ez persze nem megy egyik pillanatról a másikra. Az alkalmazkodáshoz szükséges időt valahogyan át kellett hidalni, és talán ennek eszköze lehetett a parthenogenezis, amely egyes fajoknál maradványként fennmaradt, de mivel a világ állandó változásban van, az sincs kizárva, hogy egy éppen folyamatban lévő alkalmazkodási jelenségnek vagyunk szemtanúi. Ezek azonban egyelőre csupán kevéske tényen alapuló feltételezések, és a tudomány feladata, hogy beigazolja vagy megcáfolja, fényt derítve a földi élet maradék — még mindig nagy számú — titkainak egyikére.

M. Á.

Kutya-tejszender hernyója/a szerző felvétele

Gyapjaslepke hernyója/Nagy Gy. György felvétele

Piros csíkos csipkés araszoló

ÉLŐ SZIVÁRVÁNYOK

Ha valaki huzamosabb ideig foglalkozik a rovarvilág legcsapongóbb képviselőivel, a pillangókkal, egy idő után minden bizonnyal feltűnik neki a „szülő és gyermeke” közötti fantasztikus különbség. A színek és formák nagy változatossága nemcsak a lepkéket, hanem azok hernyót is jellemzi. Meglepő módon nem egy esetben előfordul, hogy a legtarkább pillangónak egészen jellegtelen hernyója van, de ez fordítva is igaz lehet. Jó példa ez utóbbira a képen látható kutya-tejszender-hernyó, amely lepkeállapotban már közel sem ennyire színes és feltűnő. Hogy az evolúció során miért váltak ennyire sokszínűvé egyesek közülük, annak többféle oka is lehet, de mindegyik visszavezethető a ragadozókkal szembeni védekezésre. A rikító sárga, piros vagy fekete mintázatok ugyanis egyezményes jelként szolgálnak az állatvilágban. Jelentésüket pedig talán úgy lehetne lefordítani, hogy „vigyázz ragadozó, ne egyél meg, mert mérgező vagyok!”! A zsák-

mánynak — esetünkben a hernyónak — is érdeke ezt közölnie például egy cinkével, hiszen a kóstoló minden bizonnyal az életébe kerülne. Egyes nem mérgező fajok hernyói szintén kihasználják a színezettség nyújtotta védelmet. Becsapva a rájuk vadászó madarakat, a mérgezőkéhez hasonló mintázattal jönnek a világra. Ezek az állatok a ragadozók becsapására még jó néhány trükköt ismernek. Előfordul, hogy farki végük úgy néz ki, mintha a fejük lenne. A vadászat során a madarak általában fej végüknél kapják el áldozatukat, így könnyen és gyorsan meg tudják bénítani. Ha azonban összekeverik a fejet a farokkal, a hernyónak még van esélye a kiszabadulásra. Más esetben ahelyett, hogy kirínának környezetükből, kitűnően álcazva magukat, megbújnak a kereső szemek elől. Tökéletes hűséggel tudnak utánozni egy faágat vagy egy rügyet, és madár legyen a talpán, amelyik felismeri őket.

KOVÁCS TIBOR

Nagy színtjátszólepke/Jan Vanek felvételei

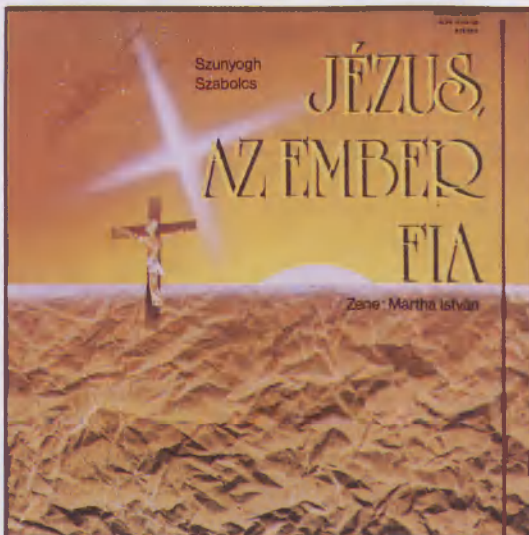

Sárga foltos púposzövő

Sárga sávós araszoló

A
HUNGAROTON
 IRODALMI SZERKESZTŐSÉGÉNEK
 HANGLEMEZAJÁNLATA
 gyereklemezeink:

Rágcsálók

Kúszósül

Coendou sp.

A Közép- és Dél-Amerikában honos kúszósülok szinte egész életüket a fákon töltik. Farkuk fogófarokká módosult, s ennek segítségével biztonságosan tudnak mozogni az ágak között. Metszőfogaik nagyon erősek. A nőstények vemhességi ideje 200—210 nap. Testhosszuk farkkal együtt egy méter körüli. Levelekkel, fakéreggel és hajtásokkal táplálkoznak.

Urzon

Erethizon dorsatum

Észak-Amerikában élő jellegzetes testfelépítésű rágcsáló. Farka alul sörtés, felül tüskés. Mellső lábain négy-négy, erős karmokkal ellátott ujj van, hüvelykujja azonban hiányzik. A kifejlett példány hossza farkkal együtt 80—85 cm. A nőstény 209 napig tartó vemhesség után hozza világra kölykeit. Az urzon fő tápláléka a falevél és a fakéreg.

Havasi mormota

Marmota marmota

Pofazacskó nélküli, nagyjából mezei nyúl nagyságú rágcsáló. Európa hegységeinek 1000—3000 méter közötti régióit lakja. Hosszú téli álmat alszik, eközben testhőmérséklete jelentősen lecsökken. A nőstény két-három fejletlen, csupasz és vak kölyköt hoz világra. A kicsinyek lassan fejlődnek, ivarérettségüket is csak hároméves korukban érik el.

Pettyes paka

Dinomys branickii

A vízidisznó után Dél-Amerika második legnagyobb rágcsálója. Közele rokona az agutinak. A jaguár és a puma kedvelt zsákmánya, noha a sarokba szorított paka nem lebecsülendő ellenfél. A pakák az erdőszéleket és a ligetes folyópartokat lakják. Rendkívül faláncak, testmértükhöz viszonyítva sokat esznek. Állatkeretekben nehezen tarthatók, így csak néhány helyen látható.

Nagy mara

Dolichotis patagonum

A nyílt vidékeket kedveli, életmódja nagyjából megegyezik a hazai mezei nyúléval. A párok közösen nevelik kölykeiket, a nőstények egyhárom kölyköt fialnak. Nappali állatok, ezért nagyon közkedveltek állatkeretekben. Néhány helyen teljesen szabadon tartják őket. A nagy marák Dél-Amerika nagy részén elterjedtek. Növényevők.

„Vad” tengeri malac

Cavia aparea

Valamivel kisebb, mint a házasított forma. Farka nincs, mellső lábán négy, a hátsón három ujj van. Közép- és Dél-Amerika fennsíkjait lakja. A nőstény 62—70 napig tartó vemhességi idő után egy-öt fejletlen kölyköt hoz világra. A kicsinyek három hétig szopnak. Táplálékában a növényi eredetű koszt mellett hús is szerepel, s előszeretettel fogyasztja a csontot is.

Aguti vagy aranynyúl

Dasyprocta agouti

Nevével ellentétben nincs közelebbi rendszertani rokonságban a nyulakkal. Családokban vagy kisebb csoportokban él. A nőstény két-három fejlett kölyköt hoz világra. Dél-Amerika őserdeit lakja. Mivel nagyon félnék, állatkeretekben viszonylag nehezen tartható. Tápláléka változatos, gyümölcsöket, lágyszárúakat s némi állati fehérjét is fogyaszt.

Tarajos sül

Hystrix cristata

A legismertebb sülfaj. Afrikában és Ázsia egyes területein él. Testhossza hetven centiméter. Testét jellegzetes, hosszú tüskék borítják. Éjjel és szürkületkor mozog, a nappalt többnyire átalussza. Magányosan él. A nőstény mintegy hetvennapos vemhesség után kettő-négy kölyköt hoz világra. A tarajos sül mély, föld alatti járatot készít s a nappalt ott tölti.

Vízidisznó vagy capybara

Hydrochoerus hydrochaeris

Süldő méretű rágcsáló. Remekül úszik, ujjai között rövid úszóhártyák feszülnek. A nőstények 165—170 napig tartó vemhességi idő után 3-4 kölyköt ellenek. A kicsinyek fejletlen, nyitott szemmel jönnek világra. Az emberen kívül két fő ellensége van, a kajmán és a jaguár. A vízidisznók különféle növényeket, elsősorban vízinövényfajokat fogyasztanak.

Fekete farkú prérikutya

Cynomys ludovicianus

A prérikutyák a mókusfélék családjában átmenetek a pofazacskós ürgék és a mormoták között. Nagy kiterjedésű „városokban”, kolóniákban élnek. Nevüket kiskutyaugatásra emlékeztető hangjukról nyerték. A prérikutyák nappal aktívak, ám a legkisebb neszre beirramodnak a hozzájuk legközelebb eső üregbe. Észak-Amerika prérijét lakják, egyre fogyatkozó számban.

Jamaikai hutia

Geocapromys browni

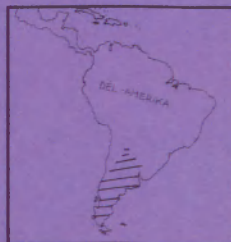
Értékes prémje miatt évszázadokig kíméletlenül vadászták. Napjainkban szerencsére már védelem alatt áll. A hutia érzékszervei közül a hallása és a látása a legfejlettebb. Szürkületi állat. A nőstények a közismert tengerimalachoz hasonlóan fejlett, szőrös és nyitott szemű kölyköket hoznak világra. E kis testű, mintegy 30 cm hosszú állat Jamaikában él. Vízinövényeket is eszik.

Törpe mara

Dolichotis salinicola

Argentína nagy, sós pusztaságait lakja. Párosával él, a kicsinyek gondozásában a bak is részt vesz. A nőstények egy-három fejlett kölyköt hoznak világra, amelyek pár óra elteltével követni tudják szüleiket. Nappali, nagyon óvatos rágcsáló, amely alig nagyobb az üregi nyúlnál. Tipikus növényevő, állati eredetű táplálékot szinte egyáltalán nem fogyaszt.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

RÉCÉK

a MAGYAR FILATÉLIA VÁLLALAT
budapesti szaküzleteiből
— VI., November 7. tér 3.
— V., Petőfi Sándor u. 17—19.

Vidékre postán történő rendelés esetén
utánvétellel szállítunk.
Címünk: M. F. V. 1373 Pf. 600.

Kölykök, csikók, borjak

Onagerkanca csikójával/Kutunisz Kiriakosz felvételei

Él Ausztráliában és Új-Guineában egy különös állat, amely külsőre talán egy „félresikerült” sünnre emlékeztet, ám csőszerű orra van, sőt tojásokat is rak! S mivel ivadékait anyatejjel táplálja — noha nincs emlője — az emlősök osztályába tartozik. Ez az állat a kloakások közé sorolt hangyászün. A tojást a nőstény költőzacskójában költi ki, ahol 10—14 nap után kikel a csupasz, vak és természetesen tüske nélküli apróság.

Bizonyára hallottál már az erszényesek érdekes szaporodásáról. A kenguruk gyakorlatilag embriókat szülnek, amelyek csak később, az erszényben fejlődnek „igazi” kölyökké. A szürke óriáskenguru születésekor alig éri el a hat-nyolc centimétert!

Az emlősök osztályának legnagyobb csoportját az úgynevezett méhlepényesek alkotják. Náluk a megtermékenyített pete a méh nyálkahártyájában kialakítja a méhlepényt, majd beágyazódik a méhbe. Ezt a folyamatot nevezzük implantáció-

nak. E folyamat általában rövid idő alatt játszódik le, ám ismerünk néhány kivételt is. A borznál például tíz hónapig is elhúzódhat a megtermékenyített petesejt beágyazódása. Hasonlóképpen késik a vemhesség a nyestnél, tatunál, őznel és még néhány egyéb fajnál. A késleltetett vemhesség nem a véletlen műve, hanem egy valószínűleg hosszú evolúciós folyamat eredménye. Ez teszi lehetővé, hogy az ivadékok a táplálék és a hőmérséklet szempontjából egyaránt optimális időpontban jöjjenek világra.

Vannak olyan emlősök, amelyek ellés előtt pár nappal ismét párzanak, így gyakorlatilag „halmozzák” a vemhességeket. Tipikus példája ennek a hazánkban is gyakori mezei nyúl, amely 38—39 napos időeltolódással akár két almot is világra tud hozni. A vemhességek „halmozásának” is meg van a magyarázata; így lehetséges, hogy a legtöbb ivadék a táplálékban gazdag időszakban szülessen. A mezei nyúl kölykei egyéb-

Borját szoptató moesári szarvastehén

Kék juh bárányával

Bali marha borjával

ként nyitott szemmel, szőrösen jönnek világra. Ha ilyen kölyköket találsz, nehogy megsimogasd őket, mert akkor anyjuk elhagyja fiait! Hasonlóképpen ne zavard a lapuló őzgidákat sem! Azoknak a fajoknak, amelyeknek nincs természetes ellenségük, kevesebb kölyökre van „szükségük”. Az orrszarvúk 19, míg az afrikai elefántok 22 hónap után hoznak világra egy-egy borjat, s ezután hosszú ideig nem vemhesülnek. Érdekes, hogy a nagy testű cetek (bálnák) vemhességi ideje kisebb, mint az elefánté. Az óriás ábrás cet (Physeter macrocephalus) csupán 15–16 hónapig hordja magzatát. A „kicsi” születésekor mindössze kéttonnás. A kifejlett óriásbálna viszont 50–80 tonna, így kicsinye anyja mellett nem tűnik nagynak. Ellenben például a házipatkány alomsúlya akár 28–43 százalékka is lehet anyjának! Ehhez képest egy bálnacsecsemő valóban parányi.

KOVÁCS ZSOLT

Szervál anyja kölykével

Fotoriport az Andokból

2. rész

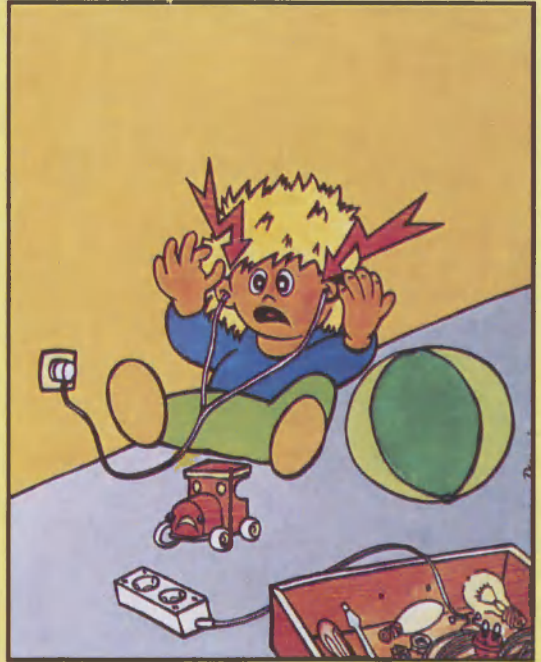
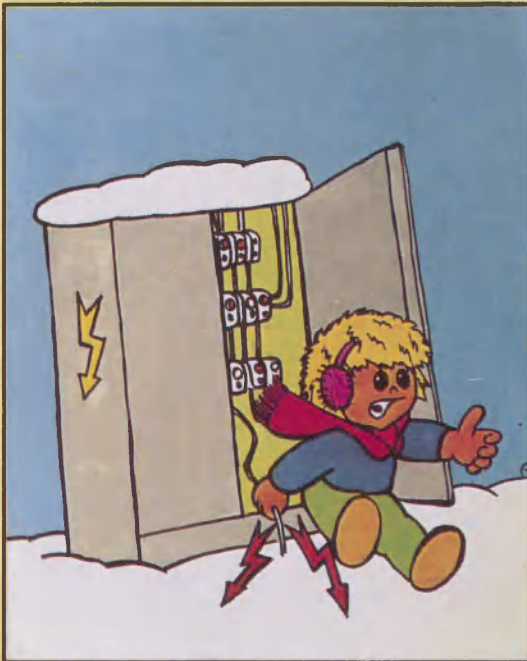
Nikola Sztankovics felvetelei

**Fürdőszobában
villamos készüléket
használni
életveszélyes!**

**Utcai szekrénybe
benyúlni
tilos és
életveszélyes!**

**Gyerekszobában
használjunk
vakdugót!**

Királyfi, királynő, sárkány, óriás csak a mesében van.

Ők minden mese főszereplői.

Velük is találkozhattok az Akadémiai Kiadó

MESÉK, MONDÁK, TÖRTÉNETEK SOROZATÁBAN.

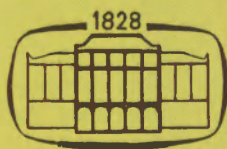
Még megvásárolhatók a következő kötetek:

Este, Éjfél, Hajnal (Baranyai népmesék)	248 oldal	106,— Ft
A király virágoskertje (Karcasai népmesék)	261 oldal	90,— Ft
Pallag Rózsa (Kárpát-ukrajnai magyar népmesék)	282 oldal	106,— Ft
Rózsafiú és Tulipánleány (Kalotaszegi népmesék)	251 oldal	75,— Ft
Hajnalpelika (Rozsályi népmesék)	267 oldal	158,— Ft

A könyvek megvásárolhatók az Akadémiai Kiadó könyvesboltjaiban:

STUDIUM AKADÉMIAI KÖNYVESBOLT
Budapest V., Váci utca 22. 1052

MAGISZTER AKADÉMIAI KÖNYVESBOLT
Budapest V., Városház utca 1. 1052

„Gyere, bújj víz alá, ha szeretsz!”

Foltos szalamandra

Foltossalamandra-lárva/Gór András felvételei

Nászruhás hím pettyes göte

Égszínű béka is létezik! Akármikor persze nem láthatod, hiszen a mocsári béka (*Rana arvalis*) hímjei csak párzási időszakban viselik feltűnő színű nászruhájukat.

Korán kell észbe kapnia a természetbúvárnak, ha meg akarja figyelni, netán lencsevégre is kapni a kék brekegőművészeket, ugyanis a mocsári békák az első kétéltűek, akik téli dermedtségükből felébredve április elején, sőt, ha enyhe az idő, már március végén elindulnak a sekély állóvizek felé, hogy gondoskodjanak az idei békautánpótlásról. Aki késve érkezik, már csak a vaskos szőlőfürtökként terpeszkedő petecsomókat veheti szemügyre a part menti nádasban.

Az igazi látványosság azonban csak ezután következik, amikor megérkeznek a többiek, az erdei békák, leveliek és a „későn kelő” varangyok. A tavacszkák környéke csak úgy visszhangzik a kuruttyolástól, pirregéstől. Szinte meg sem látszik a veszteség, ami az erdőt keresztülszelő országutakon éri a vándorló békacsapatot. Pedig csalóka a látszat! Minden egyes elütött, agyontaposított nőstény béka ebihalak százainak hiányát jelenti, amelyek értékes táplálékul szolgálhattak volna sok víziállat számára, vagy — ha szerencsésük van — kifejlett békaként tizedelhettek volna a legyeket, szúnyogokat. Vigyázz hát rájuk, segítsd őket tavaszi zarándokútjukon!

A farkos kétéltűek násza csendesebb és rejtettebb, ám nem kevésbé látványos. A telelésből felébredt hím gőté a melegebb idő beálltával cikcakkos tarajt növesztenek. A nőstények vízi növények levelére rakják petéiket, utána gondosan becsomagolják.

A szalamandrák szaporodása még érdekesebb: a párzás után a petékből még a nőstény testen belül kelnek ki a lárvák, és önállóan mozgó, táplálkozó, de még kopoltyúval lélegző kis szalamandrák bújnak ki az anyaállat kloákáján. Átalakulásuk, akárcsak a békaké, a vízben történik. Ha túlélik a lárváállapot sok veszélyt rejtegető időszakát, nyár végére kimászhatnak a partra, s megkezdik életük második, tüdővel lélegző időszakát. Elvégre ezért hívják őket kétéltűeknek!

—mirtse—

Zöld levelibéka/Forrásy Csaba felvételei

Békapeték

Gyepibékapeték — különböző fejlődési stádiumban

Lezajlott már a békák párzása. A lerakott petecsomókról nagyságuk és elhelyezkedésük alapján megállapítható, hogy milyen békák lesznek belőlük. A legfeltűnőbb a varangyok petefüzére, amely mint egy több ezer gyöngyből álló nyaklanc tekeredik a vízínövényekre. A barna varangyoknak egysoros, a zöld varangyoknak kétsoros füzére van. Az élénkzöld levelibéka mogoró nagyságú petecsomói szabadon úsznak a víz felszínén. Ha öklömnyi vagy még nagyobb csomót látsz, a leendő kecskebékákat üdvözölheted. Találhatsz magányos petéket is a vízínövényekhez ragasztva, ezek az unkáktól származnak. Cseh-szlovákiában és Dél-Európában él egy furcsa szerzet, a dajkabéka, amelynek hímjei a 20—100 petéből álló füzért a lábukra tekerik, és három hétig magukon hordják, így védve a leendő ebihalakat.

Ha a petéket szemügyre veszed, láthatsz bennük egy kis fekete foltot. Ez a kis „napernyő” védi az embriókat a károsító napsugaraktól.

Nász idején jobban vigyázz a békaszülőkre, mert sokkal sebezhetőbbek, mint máskor. Fokozottan igaz ez a varangyokra, mert ezek egyrészt éjszakai állatok, párzásuk pedig nappal történik, másrészt szárazföldiek, s vízbe csak petéik lerakása végett mennek.

RUPRECHT KATALIN

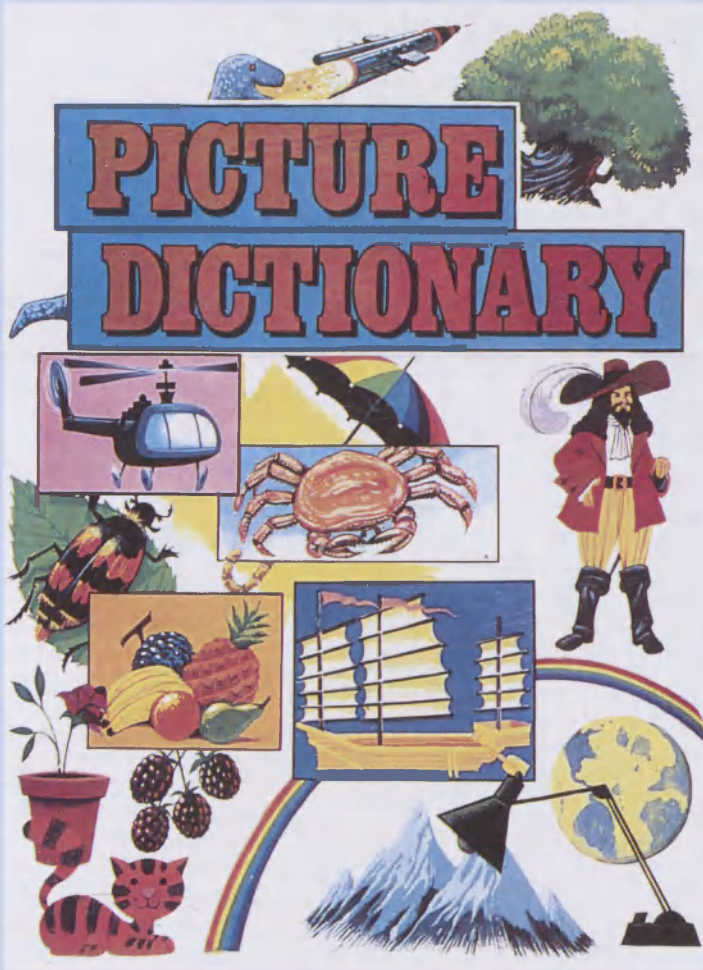
A herceg menyasszonya

Színes, szinkronizált
amerikai mesefilm

A gyönyörű Boglárkát a gonosz herceg
elraboltatja embereivel.
A lány szerelme, Westley azonban üldözésükre indul,
s a túlerő ellenére
keményen harcol kedveséért...

Március 15-től a mozikban!

Játékos időtöltést nyújt, szórakozva tanít a
Picture Dictionary

Képes angol gyerekszótár kisiskolásoknak.

Ára: 148,— Ft

A megrendelt példányokat díjmentesen postázzuk.

Címünk: Officina Nova Kiadó Kossuth Nyomda,
Budapest 1391, pf. 226.

OFFICINA
NOVA

A Föld napja Vácon

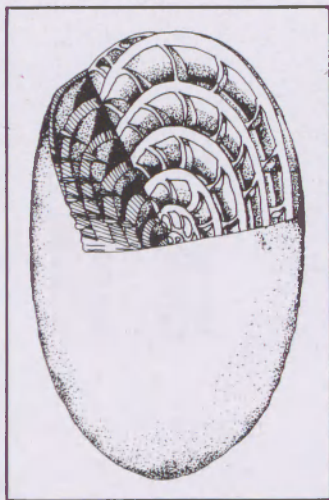
A Sűni és a Göncöl Társaság április 22-én megrendezi a Föld napját Vácon, a Dunakorzón és a Konstantin téren. A gyerekeknek sárkányeregetés, kerékpár-ügyességi és aszfaltrajzverseny, agyagozás és bábkészítés lesz. Az ásvány-, kisállat- és kaktuszbemutatókon vásárolni is lehet. Kóstolóval és tanácsadással egybekötött gyógynövény-bemutatót és -vásárt is ter-

vezünk. Hozd el szüleidet is a biokert-bemutatóra, a háztartási ötletparádéra és főleg a környezetbarát gépjármű-közlekedéssel foglalkozó programra. Esős időben a rendezvényt a váci Göncöl-házban (Gábor J. u. 3.) tartjuk meg. A rendezvény mottója: „Ha a Föld egy négyzetméteres lenne...”

Mindenkit szeretettel várunk!

Az egysejtűek óriásai

Közel negyvenmillió évvel ezelőtt ért véget a földtörténetnek eocén névvel jelzett szakasza, amit sokan az óriásegysejtűek korszakának neveznek. Valóban az ő korszakuk volt, mert olyan tömegekben lepték el a trópusi tengerek part közeli vizeit, hogy sok helyen az akkor képződött mészkövekben mást nem is találunk, csak az egysejtűek maradványait. Más időszakokban is éltek ilyen nagy számban ezek az élőlények, de akkoriban méretük, így tömegük is óriásira nőtt. Legelterjedtebb képviselőik a nummulitesek, a „pénzkövek”-

nek is nevezett egysejtűek. Legnagyobbjuk a „millecaput”-nak keresztelt faj elérte a 10–12 centiméteres nagyságot is. Érdekes szerkezete volt. A középső pici kamrát, mint hagymahéjak vették körül a mészből épülő váz rétegei, s a rétegek maguk is számos apró kamrára voltak osztva. A sok üreg között, a vékony válaszfalakat mikroszkopikus lyukak törték át. Ezekről a likacsokról kapták az összes kamrázott vázú egysejtűek a „likacshordozó” vagy „foraminifera” nevet. Egyetlen sejtje kitöltötte a teljes vázat és állabaknak nevezett nyúlványokat bocsátott ki a testből. Ezek szolgálták a táplálék megszerzésére. Mikroszkopikus moszatokat, apró élőlényeket fogyasztottak.

A nummulitesek változatos méretűek és formájúak voltak, főleg vázuk belső szerkezetében tértek el. Különböző fajaik egymást követték az eocén során, így nagyon alkalmasak az azon belüli pontosabb kor meghatározására. Egyik fajukhoz, a „perforatus”-hoz egy népmonda is fűződik. Amikor Szent László király egy csata után üldözőbe vette a kunokat, azok az uralkodó katonái elé pénzt, kincseket szórtak, hogy mentsék a bőrüket. Tervük sikerült is, mert a vitézek egymás után álltak meg a pénzt felszedni. A király ekkor istenhez fohászzkodott segítségért. Csoda történt, s a kunok által elszórt pénz kővé változott. Ahol ez történt, Erdélyben, Kolozsvár mellett lép-

ten-nyomon lehet ilyen kőpénzeket találni. Magyarországon is sok helyen előfordulnak a régi idők „kincsei”, a budai hegyvidék, a Vértes, a Bakony jó néhány kőfej-tőjében.

PATAKI ZSOLT

Tevefélék Dél-Amerikából

A guanako, akárcsak a januári számunkban ismertetett vikunya, a tevefélék közé tartozik. Talán meglepő, hogy púp nélkül is tagja lehet a „tevék társadalmának”, ám az egyéb morfológiai és anatómiai jegyek egyértelműen bizonyítják a rokonságot.

Dél-Amerikában négy púp nélküli „teve” él; a vikunya, a guanako és a két háziasított forma, a jól ismert láma és a hosszabb szőrű alpaka. Ez utóbbit többnyire gyapja miatt tartják (noha málhásállatként is használják), míg a láma inkább teherhordó.

Az alpaka származása még nem teljesen tisztázott, de valószínű, hogy a lámát évszázadokkal, évezredekkel ezelőtt a guanakóból háziasították. A guanako Dél-Amerika nyugati és déli részeit lakja. Valamivel kisebb a háziasított formánál, színe barna, hasalja, mellrésze viszont fehér.

Állatkertekben nem különösebben ritka, noha hosszú idő után először érkezett hazánkba három példány, mégpedig a Szegedi Vadasparkba. S még egy jó hír az állatbarátoknak: a képen látható alpakából is várnak egy párt az állatkertbe.

K. ZS.

Kovács Zsolt felvétele

Macskák — farok nélkül

Anglia nyugati partjaitól 90 kilométerre, az Ír-tenger kellős közepén terül el az 53 km hosszú és 19 km széles Man-sziget. Híres vadregényes tájairól, évezredek történelméről, élénk idegenforgalmáról. Nem kisebb nevezetessége a farkatlan macskák telepe a fővárosban, Douglasban. A Man-szigeti macskák sok nemzedékre visszamenően farok nélkül születnek. A furcsa cicák eredetéről sokféle legenda kering. Egyesek szerint őseik a vízőlön elől menekülve elbáméskodtak, csak az utolsó pillanatban surrantak fel Noé bárkájába, amelynek lecsapódó ajtaja lemetszette ékességüket. Mások a macska és a nyúl kereszteződésére vezetik vissza a hiányos macskák történetét. Bizonyíthatatlan szóbeszéd az is, hogy az egykor elszüllyesztett spanyol hadiflotta hajóiról kerültek a szigetre. A Man-szigeti macskák rejtélye a tudósokat is foglalkoztatja. Van olyan vélemény, hogy a brit, rövid szőrű, közönséges házimacska 2-300 év alatt kialakult mutációjáról (változatáról) van szó. Más kutatók feltételezik, hogy a Távolszigetről került a szigetre a farkatlan macska. Bár Japánban, Borneóban, a Maláji-szigeteken valóban léteznek hasonló, a rokonság nem bizonyítható. A keleti macskáknál ugyanis a farok hiánya, a Man-szigetiekkel ellentétben, nem okoz egyensúlyzavart. A legvalószínűbb, hogy századokkal ezelőtt a természet valamilyen „hibája” alakította ki e macskafajtát. A sziget lakóinak mindenesetre kincsét ér a látványosság, mivel vonzza a turistákat, akik készek komoly pénzeket fizetni, csak hogy boldog tulajdonosai legyenek egy-egy furcsa cicának.

LIPINSZKY KÁROLY

Egy természettudós utazásai 2. rész

Dél-Amerika

1831. december 27-én a Beagle nevű hajó, az angliai Devonportból elindult Dél-Amerika felé, fedélzetén az akkor még ismeretlen Darwinnal, az út természetkutatójával. A hajó és legénységének feladata Chile és Peru partjainak felkutatása, Patagónia és Tűzföld megismerése, és hajózási mérések végzése volt. Darwin, aki fiatalon jutott a világ körüli út lehetőségéhez, nagy lelkesedéssel látott a munkához. Két hónappal az elindulás után, amikor először lépett az igazi őserdőbe, élményét így írta le: „A nap pompásan telt el. A pompás szó különben gyenge egy természetbúvár érzelmeinek kifejezésére, aki először kóborol magányosan egy braziliai őserdőben. A fűfélék eleganciája, az élősdinövények újdonsága, a virágok szépsége, a levelek fénylő zöld színe, mindenekfölött pedig a növényvilág általános bujasága csodálattal töltöttek el. Az erdő árnyas részeiben a zaj és a csend ellentmondó keveréke uralkodik. A rovarok lármája oly hangos, hogy egy több száz méternyi távolságban horgonyzó hajóról is hallható; viszont az erdő zugaiban mint-

ha egyetemes csend uralkodnék.” Végigjárták Dél-Amerikát, s a pampától (az ottani füves pusztától) az Andok hegyvidékéig, mindegyik szakavatott kézzel gyűjtött és jegyzetelt. Megemlékezett a pattanóbogárról, amely fejét és farkát hátrafesztíti, megfeszül, mint egy rugó, majd hátát a földhöz csapva 5–10 centiméter magasra pattan. Írt a fazekasmadrőről, amely oszlopok tetejére rakja „kétszobás”, lapított, méhkas alakú házát. Találkozott a „matako”-nak nevezett kis állattal (valószínűleg egy öves állattal). Ez a kutyák támadásai ellen összegömbölyödéssel védekezik, mint a sünn. Páncéllemezei olyan kemények, hogy az argentin pásztorok kést fennek rajta.

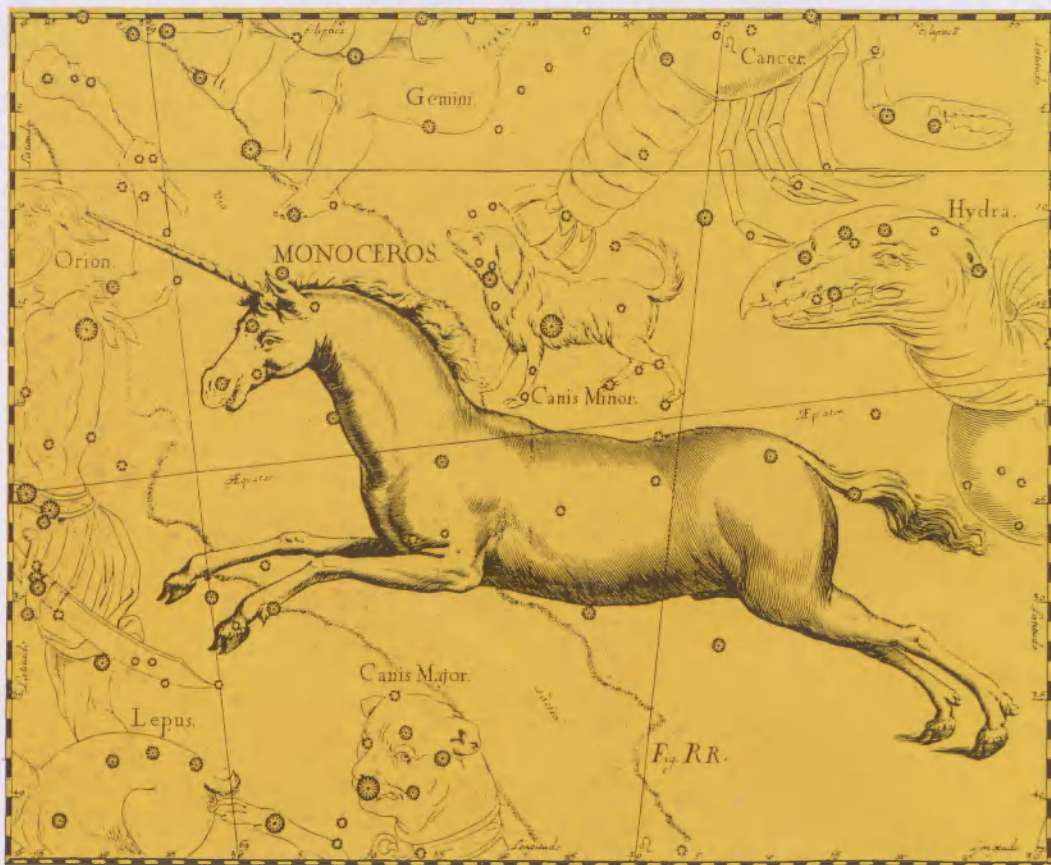
Feladatok: — Rajzold le az őserdőt, amiben Darwin járt!

— Mely háziállatok és növény származik az amerikai indián kultúráktól: pulyka, kukorica, rizs, láma, szarvasmarha, gyapot?

— Mely földrészt tudod képzelni Dél-Amerika Atlanti-óceán felőli partjához illeszteni?

P. Zs.

HOL VAN A SÜNI AZ ÉGBOLTON?

Próbáltál már tájékozódni az esti égbolton? Ha még nem, akkor az első felhőtlen éjszakán menj ki a szabadba, egy sötét helyre ezzel a térképpel!

Április elsején pontosan ilyennek látod az eget este hét óraker. Mindig úgy tartsd a Sünit, hogy az az égtáj legyen a térképen alul, amerre nézel! D-DNy felé jó kiindulási alap lehet az Orion öve, ami három csillagból áll vagy a fényes (alfa)CMa, azaz a Szíriusz. Próbáld meg csillagról csillagra azonosítani a csillagképeket! Az Oriontól a Gemini (Ikrek) felé könnyen megtalálhatod a Jupitert is, hiszen

fényesebb a környező csillagoknál. Ha van egy távcsöved megpillanthatod a Holdjait is! Közben telik az idő, nyugaton lenyugszanak a csillagképek, míg északkeleten a Göncöl egyre magasabban jár.

Első próbálkozásra nagyon nehéz eligazodni a parányi fénypontok között. Ezen úgy lehet segíteni, ha képzeletben csoportosítod az egymáshoz közel lévőket. Így te is új csillagképeket találhatsz ki. Engedd szabadra fantáziádat, és próbáld megkeresni az égbolton kedvenceidet vagy akár mindennapos tárgyakat, mesebeli alakokat. Rajzolj le ezek közül minél

többet, a lehető legalaposabban! A fényesebb csillagokat jelöld nagyobb ponttal, a halványabbakat kisebbekkel. Ne felejtse el köré rajzolni, hogy szerinted mit ábrázol. Ha elküldöd rajzaidat, az összegyűlt alkotásokból készítünk egy Süni-atlaszt. Ehhez jó lenne az is,

ha megírnád, hogy melyik csillagkép környékéről készült a vázlat.

Március 23-án feltétlenül kelj fel korán (hét óra előtt) és nézd meg a Vénuszt, a Hold mellett ragyog —4,4 magnitúdó fényességgel!

PARAGIZSOLT

MÁRCIUS

19-én 16 órakor utolsó negyedben a Hold

20-án 22 órakor tavasz kezdete

23-án 8 órakor a Vénusz 2 fokkal északra a Holdtól

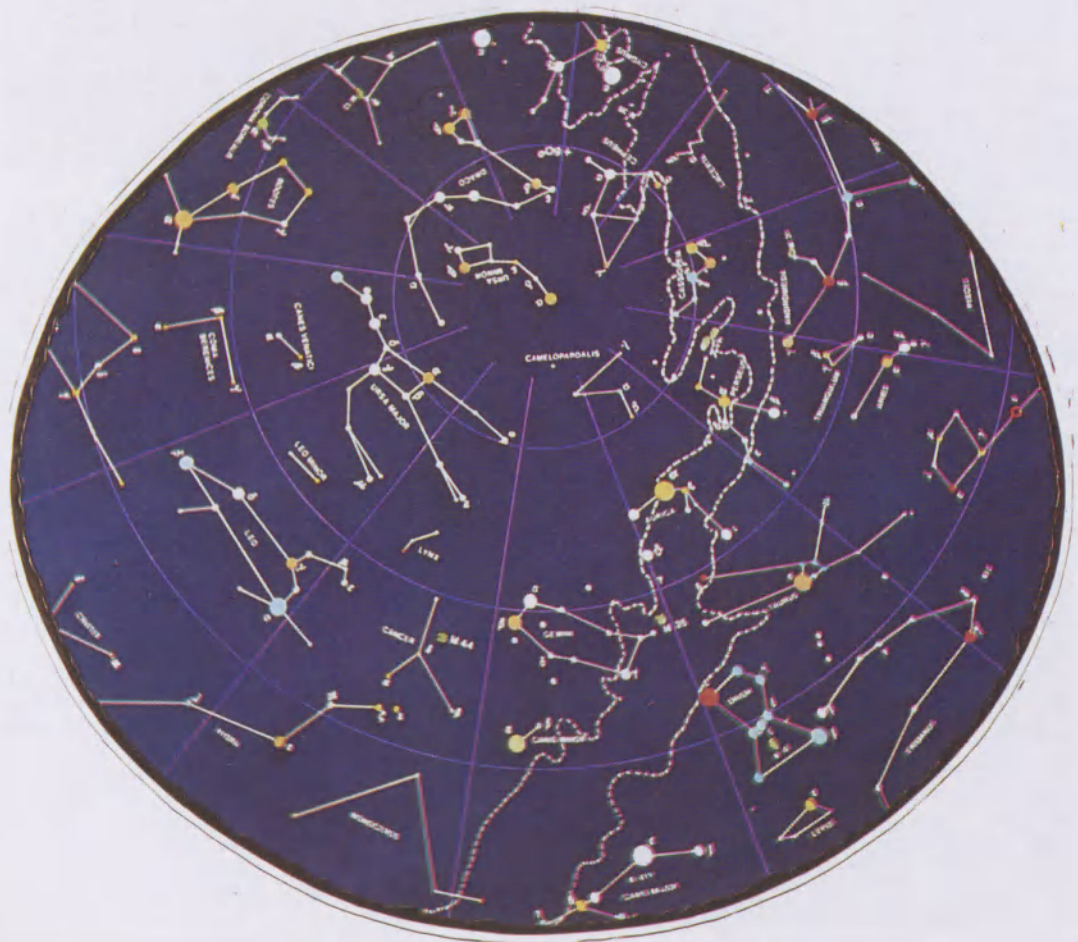
26-án újhold

ÁPRILIS

2-án 11 órakor első negyedben a Hold

10-én 4 órakor telihold

Ilyennek látod az eget április 1-jén 19 órakor.

POSTA

— **Összel nagyon sok elpusztult nagy futrinkát láttunk. Van valami oka, vagy csak a véletlen műve?** — kérdezte Szécsényi Dóra és Kumin Mónika, Budapestről.

— **Ősszel a kifejtett, már elöregedett futrinkák elpusztulnak. Ezek a bogarak nem húzódnak vissza, hanem a nyíl**

terepen halnak meg. A fiatalabb példányok búvóhelyt keresve közelebb húzódnak a házakhoz, s a kertekben sokukat baleset éri. Több más rovar is nagyobb mennyiségben hullik el nyár végén, de a futrinkák, méretüknél fogva feltűnőbbek.

— **A parlagi sasról szeretnék olvasni** — írta Kozma Gábor, encsi olvasónk.

— A parlagi sas (*Aquila heliaca*) Európában már csak Szlovákia déli részén, Jugoszláviában, Romániában, Bulgáriában és néhány helyen Magyarországon költ. A középhegységek rágcsálók által lakott déli völgyeiben, fákon fészkel. A legelők környékén is szívesen letelepszik. Évente egyszer költ, április és július között. A fészket a két madár több évig használja, folyamatosan bővíti, ezért bizonyos idő után átmérője az egy métert is meghaladja. Gyakran a

közélen van egy váltófészek is. Általában két-három tojásuk van. A kotlási idő 43 nap, mindkét szülő kotlik. Táplálékuk főleg rágcsálókból áll, de néha nyulat vagy fácánt is fognak. Az öreg madarak általában a fészkelőhely közelében tartózkodnak, a fiatalok vonulnak, és a telet Egyiptomban töltik. A parlagi sas csak öt-hat éves korában válik ivaréretté. Sajnos sok madár pusztul el másodlagos mérgezésből (a zsákmányállat mérgezett volt), s a viharok is gyakran lesodorják a fák csúcsán lévő fészkeket.

Koczka István felvétele

— **Van egy minirózsám, amit betegség támadott meg. Valami pókhálószerű behálózza és elszáradt. A száraz ágakat levágtam róla és kivettem az erkélyre. Szépen elkezdett nőni. Azután elutaztunk, a növényt betettük a lakásba és a betegség újból megtámadta, de most olyan volt a levele, mintha zúzmárás lett volna. Ezt újból levágtam, a még egészséges hajtásokat rajtahagytam és átültettem. Ezután mit tegyek?** — kérdezte Vida Balázs, Érdről.

— Rózsádnak valószínűleg tápanyaghiánya van, ezért fogékonyabb a különféle betegségekre. Csodaszerként hat a levéltrágya, amelyet

minden mezőgazdasági boltban kaphatsz. Ez általában por alakú, egy liter vízhez egy kávékanálnyit kell belőle adni, s az oldattal nyolcnaponként kell a növényt meglocsolni. Kaphatók általános növényvédők szerek is, amelyek kimondottan a rózsák védelmét szolgálják. Ezzel rendszeresen kell a növényt permetezni, így sem a rovarok, sem a lisztharmat (amitől mintha zúzmárás lett volna a rózsád levele) nem fogja megteámadni a virágodat. Nyáron pedig cseréppel együtt kiültetheted rózsádat, így meg fog erősödni, és a lakásban töltött idő alatt sem fog újra megbetegedni.

— **A fotókat egy Vászolyi nevű kis faluban készítettem, nem messze a Balatontól** — írta Szakmáry Attila.

Családunk egy régi vízimalmot használ nyaralónak. Ennek a padlásán élnek ezek a nagy pelék. Bár éjszakai állatok, de mert sosem bántjuk őket, a finom falatokra nappal is előjönnek. Egész jól meg-

szokták az ember társaságát, nem futnak el, közelről is meg tudjuk figyelni játékukat. A malomban félelem nélkül közlekednek, így tudtam lefényképezni peléinket. Egyiket a tálcá tetején üldögélve, a másikat, amint a polcon a kockacukor és a paradicsom felé tart.

— **Tojój pintyem fején hullik a toll. Félek, hogy nagy baj lesz belőle. Mit tegyek?** — kérdezte Payrits Tímea, Kópházáról.

— **Annak, hogy pintyed fején kihullott a toll, több oka is lehet.**

— **Ha vitaminhiány, több zöldfélést és gyümölcsöt adj a madárnak, főit tojásfehérjét szórj meg díszállat-kereskedésekben kapható vitaminnal,**

s a magok mellett ezzel is etesd.

— **Ha a kalitka helyének megváltozása okozta a tollhullást, akkor ha a madár megszokta új helyét, rendbe jön.**

— **Ha a hím nem talál anyagot a fészkeképitéshez, a társa fejéről igyekszik azt megszerezni. Ebben az esetben megfelelő anyagot, például négy-öt centiméter hosszú pamutszál kell a kalitkába tenni.**

— Ha hirtelen huzat okozta a tojó kopaszságát, akkor magától is kinőnek újból a tollak. Tehát keresd meg a baj forrását, küszöböld ki, s remélem, szerencsésen meggyógyul a pintyed!

Ha minden összejön, kapok egy kis díszrákot. Párban kell tartani, vagy lehet egyedül? Tubifexen kívül még mit eszik? Ezen kívül még mást is szeretnék tudni róla — írta Mészáros Attila, Győr-ből.

A díszrákot tarthatod egyedül vagy párban. A tubifexen kívül adhatsz még szűnyoglárva-t, vízibóhát, pépesített nyers húst, májat neki, de az ivadékhalkakat is megfogja. Az oxigéndús vizet kedveli, kissé kényes a víz tisztaságára is. Éppen azért, mert kopoltyúval lélegzik, ne tedd ki a szárazföldre, mert megfullad! A nagyobb halakról a díszrák letisztogatja a pikkely- és bőrmaradványokat. Gondos ápolás és változatos étrend mellett sokáig élnek akváriumban is.

— Mit ehet a házinyúl? Milyen zöldséget adhatnak neki a sárgarépán és a káposztán kívül? — kérdezte Kovács Krisztina, vácdukai olvasónk.

— A házinyulat etetheted keményre száradt kenyérral (koptatja a fogakat), burgonyával (főve és nyersen), marharéppal, lucemával, különféle gabonákkal, zöldségtisztításnál keletkező hulladékkal, szénával, dinnyehéjjal, nyúltáppal, legelőről vagy kaszálóról származó friss zöldséggel (a zöldeléség nem lehet vizes, nedves, hirtelen, mert felfúvódik tőle az állat). Az önitatóban mindig legyen friss víz, főleg ha szárazeleléssel eteted az állatot. Az ivóvízbe tehetsz a Jolovit nevű készítményből is. (Mind a vízcsere-nél pár cseppet kell belőle a vízbe tenni. Ta-

karmányboltokban, állatpatickákban kapható.) A nyulak kiürítik a vakbélüket is, és ezt a világos zöld ürületet megszik, mert rengeteg vitamin van benne.

Levelezne

Csillagászáttal foglalkozó gyerekekkel Muzslay Kinga, Kaposvár, Ballakúti u. 40. 7400.

Akvaristákkal, állatbarátokkal, természetjárókkal: Füzesi Péter, Fülöpszállás, Kosuth Lajos u. 13/a. 6085.

Hullámos papagájt tartó gyerekekkel: Bacsa Tamás, Mezőhír, Ifjúsági-ltp. 15. 5400.

Természetbarátokkal: Czikora Bernadett, Galgamácsa, Vasút u. 3. 2183.

Bélyeggyűjtőkkel: Sima Krisztina, Budapest, Hollós Korvin Lajos u. 6. 1038.

Állatkedvelő és papagájtartó negyedik-ötödik osztályos lányokkal: Rátkai Erika, Pécs, Attila u. 23. 7624.

Természet-, kutya- és popzenebarátokkal, valamint képszapgyűjtőkkel: Selmeiczky Tímea, Székesfehérvár, Kodolányi J. u. 8. 8000.

Hőrsöngtényező, szalaggyűjtő és állatbarát gyerekekkel: Iszlay Attila, Záhony, József A. u. 7. 4625.

Cserél

Tengerimalacot akváriumi halakra: Titl András Henrik, Nemesnádudvar, Hunyadi u. 2. 6345.

C14 vagy C16 kazettás programokat: Juha Pál, Vásárosnamény, Árpád u. 3/a. 4800.

Hullámos him és énekes papagájokat ékszerteknősrre: Terenyi Tímea, Szolnok, Kemény János u. 52. 5000.

Egy pár szíamű harcshalat három neonhalra: Ecséri Nóra Budapest, Zalai u. 1/c. 1125

Halakat akváriummal egy sárga-kék arapapagájjal vagy egy kölyök óngol juhászku tyára: Abraham Ádám, Budapest, Máramaros u. 40. 1037

GALÉRIA

UHU Kőrösi Anett rajza

NAPOZÓ GYÍK Ari Csaba rajza

VÍZ ALATT Fodor Tímea rajza

Jiri Brunik felvételei

Ki a szabadba!

Ilyenkor, március végén, április elején már minden természetbúvárnak illik kidugnia az orrát a meleg szobából. Mivel a lelőhelyek a hótól már megtisztultak, portyára indulhatnak a „kőzetvadászok”, az ásványgyűjtők is. Ha kis kalapácsukat fürgén forgatják, sok értékes lelet kerülhet tarisznyájukba. Az amatőr ornitológusok számára is ez a legalkalmasabb időpont. Megfigyelheted a madarak tollruháját, fajismereted bővítheted, hiszen a dús lombkorona ilyenkor még nem rejti el a kis énekeseket. Ez az időszak a legjobb a madárhangok gyűjtésére is. A tavasz kezdetén csak úgy harsog az erdő a sokféle tollas trillájától. A hímek nászra hívnak vagy éppen életteret, revirt védenek. Azt talán mondanunk sem kell, hogy ilyenkor is óvni kell a madarakat, s nem szabad elharpóznia a teljesen felesleges, s ugyanakkor tilos tojásgyűjtésnek sem!

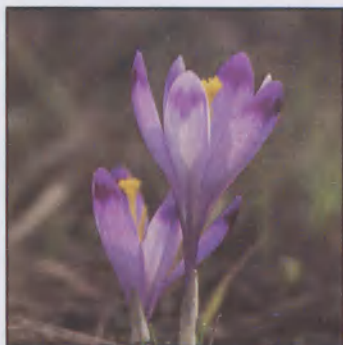
A bogarászok egyik „aranykora” is épp erre az időszakra esik. Sok ízelt lábú faj ekkor ébred és szaporodik. Fotózd, figyeld meg őket, ám semmiképpen se tűzd tühegyre egyikőjüket sem. Hidd el, egy rovarfotó vagy rajz sokkal értékesebb, mint egy halott rovar!

A tavaszi virágpompa talán a legszebb az egész évben. Ilyenkor virágzik a jól ismert ibolya épp úgy, mint a védett és ritka pirosló hunyor. E növények is jobban mutatnak a fotókon, mint a herbáriumok poros lapjain. Tehát menj ki a szabadba, kirándulj, s ismerkedj a természettel!

Nyertesek

Novemberi számunk rejtvényére nagyon sok helyes megfejtés érkezett. Könyvet nyert: Németh Roland, Füle, Kossuth u. 15. 8157;

Puskely Ildikó, Békéscsaba, Orosházi u. 43. 5000; Szakony Orsolya, Budapest, Somogyi Béla u. 29. 1085.

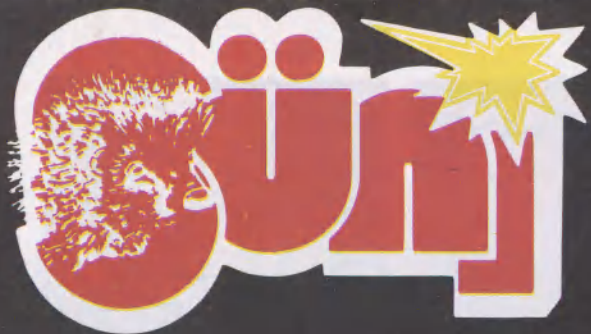
Tavaszi virágaink közé egy „kakukktojás” is keveredett. Melyik az? Ha tudod, írd meg azt is, hogy mi a nevük ezeknek a növényeknek! A megfejtéseket április 30-ig nyílt postai levelezőlapon küldd be a Süni Szerkesztősé-
gébe (Budapest, Bécsi út 171. 1032)!

Forrásy Csaba, Nagy Gy. György és Jirí Brunik felvételei

A címdoldalon: Szárscsafióka/Forrásy Csaba felvétele **Kis képeink:** Pókhálós lepke/Jan Vanek felvétele, Barna varangy/Nagy Gy. György felvétele, Gabonasikló/ Kovács Zsolt felvétele

A hátdoldalon: Fialat pókok/Forrásy Csaba felvétele

Süni az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, a Göncöl Társaság és az OKK Dokumentációs Központ és Könyvtár folyóira-
ta. Felelős szerkesztő: Bársony Katalin. Munkatársak: Lendér Livia és Kovács Zsolt. Szerkesztőség: Budapest, Bécsi u. 171. 1032. Tel.:
188-6874. Kiadja az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, az Idegenforgalmi Világszervezet — WTO — társult tagja, vala-
mint a Göncöl Társaság. Felelős kiadók: Fazekas István vezérigazgató és Kiszél Vilmos titkár. Készítette a Somogy Megyei Nyomdaipa-
ri Vállalat. Felelős vezető: Mike Ferenc igazgató. ISSN 0237-1154. Engedélyszám: III (IFJ) 41/1986. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizet-
hető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap Előfizetési és Lapellátási Irodában
(HELIR Budapest XIII., Lehel u. 10/a. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi
jelzőszámra. Előfizetési díj félévre: 177 forint, egy évre 354 forint.

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN:
JÓ SZÜLŐK? ROSSZ SZÜLŐK?
ÓVILÁGI MAJMKOK
SZERECSENEK KÖZÖTT
VIZEK BÖLCSŐI

